
Treća međunarodna konferencija
Sarajevo i svijet
od 4. do 15. maja 2017.

IZVJEŠTAJ

SADRŽAJ

Uvod

1. Javna rasprava *SARAJEVO I BOSNA U FILOZOFIJI ESADA ZGODIĆA*
2. Javno predstavljanje *SARAJEVO I BOSNA U POEZIJI ASMIRA KUJOVIĆA*
3. TREĆI MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP *SARAJEVO I SVIJET*
4. Javno predstavljanje *SARAJEVO I BOSNA U FILMOVIMA PJERA ŽALICE*
5. Javna rasprava *O PRAVDI I ETICI SJEĆANJA U BOSNI: Uz film Nuremberg - Its Lesson for Today*
6. Večer Zbora Pontanima: *MUSICA SACRA BOSNAE* i Edin Karamazov – Muzika lutnje i električne gitare

Zaključak

Uvod

Međunarodni forum Bosna je, u okviru razvoja programa u funkciji svog osnivačkog cilja, 2014. godine zasnovao međunarodnu konferenciju *Sarajevo i svijet*. U programskom dokumentu te konferencije istaknuto je:

Cilj ove međunarodne naučne konferencije jeste afirmacija univerzalnih vrijednosti Bašćaršije kao historijske i kulturne jezgre grada Sarajeva i cijele Bosne. Sadržaji tog cilja su: Otvaranje i razvijanje dugoročno usmjerenog programa naučnog istraživanja, vrednovanja i predstavljanja svih kulturnih sadržaja Bašćaršije; okupljanje najuglednijih istraživača, mislilaca i umjetnika iz zemlje i svijeta oko pitanja prošlosti, sadašnjosti i budućnosti Bašćaršije kao simboličke paradigme Sarajeva, odnosno održivog pluralnog društva; proizvođenje naučnih i umjetničkih dobara koja odražavaju simboličke i stvarne vrijednosti Bašćaršije kao kulturnog i ekonomskog života Sarajeva, kompatibilnog s najvrjednijim tokovima savremenog svijeta; doprinošenje osvješćivanju i misaonom artikuliranju materijalnih i nematerijalnih vrijednosti života u cjelini Bašćaršije, kao jezgre Sarajeva i svega u vezi s njome; podsticanje naučnih, obrazovnih i umjetničkih programa kojima će naslijeđe Bašćaršije, odnosno Sarajeva, biti neprestano uzdizano na višu kognitivnu razinu; omogućenje predstavljanja Bašćaršije, odnosno grada Sarajeva, kao javnog dobra svijeta; podsticanje različitih oblika djelovanja u gradnji obrazovnih, naučnih i kulturnih ustanova te njihovog predstavljanja kao temeljnih sadržaja Sarajeva– jezgre bosanske kulturne paradigme, i sl.

Na osnovi tog prijedloga održani su brojni razgovori s pojedincima i predstavnicima javnih ustanova. Postignuta je saglasnost o potrebi dugoročnog razvijanja predloženog programa. Glavnu podršku prijedlogu dala je Općina Stari Grad Sarajevo. U skladu s time program je uključen u obilježavanje dana općine Stari Grad Sarajevo.

Treća međunarodna konferencija *Sarajevo i svijet*, koju je podržala Općina Stari Grad Sarajevo, organizirana je od 4. do 15. maja 2017. godine. Glavni medijski pokrovitelj cijelog programa bila je medijska kuća Radio Stari Grad. U konferencijski program uključeni su slijedeći sadržaji:

1) 4. maj (četvrtak), 2017.

Javna rasprava *SARAJEVO I BOSNA U FILOZOFIJI ESADA ZGODIĆA*

Senadin Lavić je predstavio filozofsko djelo Esada Zgodića i razgovarao s njim. Odabrane fragmente predstavljenog djela čitao je Jasmin Hasanović. Raspravu je moderirao Nerin Dizdar. Rasprava je održana u hotelu *Europe*.

2) 5. maj (petak), 2017.

Javno predstavljanje *SARAJEVO I BOSNA U POEZIJI ASMIRA KUJOVIĆA*

Pjesnika Asmira Kujovića predstavio je Nehrudin Rebihić i razgovarao s njim. Izabrane pjesme čitao je Autor. U predstavljanje su uključeni muzički preludij i interludij gitariste Boška Jovića. Moderatorica događaja bila je Hatidža Nuhić.

Predstavljanje je održano u hotelu *Europe*.

3) 6. maj (subota), 2017.

TREĆI MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP *SARAJEVO I SVIJET*

Ovaj naučni skup organiziran je oko tri raspravna stola: a) Sarajevo i religijska pluralnost; b) Prošlost i budućnost Sarajeva i c) Društvo, politika i razvoj Sarajeva.

Treći međunarodni naučni skup održan je u hotelu *Europe*.

4) 8. maj (ponedjeljak), 2017.

Javno predstavljanje *SARAJEVO I BOSNA U FILMOVIMA PJERA ŽALICE*

Djelo Pjera Žalice predstavio je Srđan Vuletić i razgovarao s njim. Predstavljanje je moderirala Hatidža Nuhić.

Događaj je realiziran u hotelu *Europe*.

5) 10. maj (srijeda), 2017.

Javna rasprava *O PRAVDI I ETICI SJEĆANJA U BOSNI: Uz film Nuremberg - Its Lesson for Today*

U raspravi su sudjelovale Edina Bećirević i Sonja Biserko. Raspravu je moderirala Fatima Mahmutćehajić.

Događaj je održan u Hotelu *Europe*

6) 15. maj (ponedjeljak), 2017.

Večer Zbora Pontanima: *MUSICA SACRA BOSNAE* i Edina Karamazova – lutnjiste i gitariste.

Ova večer održana je u Vijećnici. O zboru Pontanima govorio je fra Ivo Marković.

U program treće međunarodne konferencije *Sarajevo i svijet* uključen je i izvještaj o dodijeli Druge nagrade Kralj Abdulah Drugi: Sedmica međuvjerskog sklada, 2017.

1. Javna rasprava

SARAJEVO I BOSNA U FILOZOFIJI ESADA ZGODIĆA

Sarajevo, 4. maj (četvrtak), 2017.

Hotel *Europe*

Profesor Senadin Lavić predstavio je filozofsko djelo Esada Zgodića i razgovarao s njim. Odabrane fragmente predstavljenog djela čitao je Jasmin Hasanović. Raspravu je moderirao Nerin Dizdar.

U svom filozofskom djelu Esad Zgodić je istraživao najvažnija pitanja politika u Bosni i u vezi s njome. Za to opsežno djelo opravdano je reći da otvara nove vidike bosanske političke filozofije, a zapravo raspravljanja o najvažnijim tokovima mišljenja o pluralnim društvima u svijetu i implikacijama tog u bosanskoj političkoj drami u posljednjim stoljećima. Među njegovim knjigama su i slijedeće: *Partije i koalicije* (2016); *O državama: Kritički pojmovnik statologije, 1 i 2* (2015); *Teritorijalni nacionalizam: Ideologija, zlotvorstvo i alternative* (2012); *Kultura patriotizma: O vrlinama i porocima jedne ljubavi* (2011); *Tajni život demokratije: Prilozi političkoj geologiji* (2010); *Multiverzum vlasti: Za novu kratologiju* (2009); *Ideja bosanske nacije i drugi radovi* (2008); *Politike fantazija: O ratu protiv Bosne i Hercegovine* (2005); *Politike poricanja:*

O metapolitici i bosanskoj alterpolitici (2005); Ideologija nacionalnog mesijanstva (1999).

Senadin Lavić je profesor Univerziteta u Sarajevu. Njegovo akademsko područje obuhvata pitanja metoda u društvenim znanostima, racionalnosti i jezika, te društvenih teorija. Iz takvog akademskog vidika preispituje i zagovara odnose prema Bosni, bosanstvu i bošnjaštvu.

Jasmin Hasanović je asistent Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu na predmetu Savremene teorije vlasti i geopolitika.

Nerin Dizdar je viši asistent Univerziteta u Mostaru. Njegovo akademsko područje obuhvata teorije i strategije prevođenja i politike kulturnog rasizma.

Javna rasprava je zamišljena i realizirana kao otvoreno intelektualno predstavljanje i preispitivanje filozofije Esada Zgodića kao javnog dobra najvišeg reda.

Slika 1. Javna rasprava, 4. maj 2017., Hotel Europe, govornici: Nerin Dizdar, Esad Zgodić, Senadin lavić i Jasmin Hasanović

2. Javno predstavljanje
SARAJEVO I BOSNA U POEZIJI ASMIRA KUJOVIĆA
 Sarajevo, 5. maj (petak), 2017.
 Hotel Europe

Pjesnika Asmira Kujovića predstavio je Nehrudin Rebihić i razgovarao s njim. Izabrane pjesme čitao je Autor. Predstavljanje je moderirala Hatidža Nuhić.

U predstavljanje bili su uključeni preludiji i interludiji na gitari u izvođenjima Boška Jovića.

Iako njegovo književno djelo uključuje različite oblike proze, Asmir Kujović je prvenstveno pjesnik. Njegova poezija je, prema mišljenju većine promatrača, novo otkrivanje bosanskih duhovnih obzora u cjelini svijeta. Objavio je i slijedeće knjige poezije: *Vidikovac* (2014); *Das versprochene Land/Obećana zemlja* (2005); *Zagrobni život* (2000) i *Vojni sanovnik* (1997). *Hvaljen i nagrađivan je njegov roman Ko je zgazio gospođu Mjesec* (2002).

Nehrudin Rebihić je viši asistent Filozofskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Njegovo akademsko područje je bosanskohercegovačka književnost i to u vidicima savremenih teorija.

Boško Jović je profesor gitare. Njegove izvedbe na gitari su važan dio savremene bosanske kulture.

Hatidža Nuhić je autorica i voditeljica televizijskih programa, te saradnica u realizaciji više bosanskih filmova.

Slika 2. Javno predstavljanje, 5. maj 2017., Hotel Europe, govornici: Hatidža Nuhić, Nehrudin Rebihić, Asmir kujović i gitarista Boško Jović

3. TREĆI MEĐUNARODNI NAUČNI SKUP SARAJEVO I SVIJET

Sarajevo, 6. maj (subota), 2017.

Hotel Europe

Ovaj naučni skup organiziran je oko tri raspravna stola:

- a) Sarajevo i religijska pluralnost;
- b) Prošlost i budućnost Sarajeva;
- c) Društvo, politika i razvoj Sarajeva.

Ovim skupom nastavljeno je naučno preispitivanje političkih, kulturnih i ekonomskih tema u vezi sa Sarajevom u bosanskohercegovačkoj cjelini i svijetu. Kako je određeno u prvom dokumentu o pokretanju ovog skupa, cilj je omogućiti otkrivanje novih vidika na sadašnjost, prošlost i budućnost Sarajeva kao glavnog grada bosanskohercegovačke države i sinteze svega bosanskog. Ovdje je dan popis i raspored svih izlaganja.

Otvaranje konferencije je počelo u 9:15 sati sa uvodnim obraćanjem Rusmira Mahmutćehajića. Načelnik Općine Stari Grad Sarajevo g. Ibrahim Hadžibajrić je počeo skup sa izlaganjem „Sarajevo pred izazovima svijeta“.

U uvodnom obraćanju Rusmir Mahmutćehajić je obavijestio prisutne o dodjeli nagrade Kralj Abdulah Drugi: Sedmica međuvjerskog sklada 2017. Ta visoka nagrada dodijeljena je Međunarodnom forumu Bosna za realizaciju programa Peta Sarajevo UN sedmica međuvjerskog sklada u svijetu. Taj program organiziran je od 8. do 10. februara 2017. godine. Spomenutu nagrada ima tri razine, prvu, drugu i treću. Međunarodni forum Bosna je primio nagradu razine. Nagradu su u ime Međunarodnog foruma Bosna 30. aprila Džamna Duman i Fatima Mahmutćehajić, članice Upravnog odbora Međunarodnog foruma Bosna. Džamna Duman je izvjestila sudionike Trećeg međunarodnog skupa Sarajevo i svijet o pojedinostima boravka u Kraljevini Jordan i svečanom uručenju nagrade.

Slike 3. i 4. Dodjeljivanje nagrade za drugo mjesto za organiziranje Pete Sarajevo UN sedmice međuvjerskog sklada u svijetu, Kralj Abdulah II, Kraljevina Jordan, Amman, 30. april 2017.

Prvi raspravni stol je počeo u 9:30 i trajao do 11:55 sati, na temu - *Sarajevo i religijska pluralnost*. Moderator je bila Džamna Duman.

Govornici i njihove teme na ovom raspravnom stolu bili su: Ivo Marković, „Nova generacijska paradigma religijske pluralnosti“, Paul Ballanfat, „The conditions of culture“, Amra Hadžimuhamedović, „Recepcije sarajevskog središta“, Senadin Lavić, „Konstruirani

falsifikati u kulturno-povijesnim slikama Bosne”, Nerin Dizdar, „Bosna i Hercegovina između konstitutivnih naroda i konstituiranog bosanstva“, Samir Beglerović, „Mišljenje sebe i drugoga: Moderni muslimanski visoko-obrazovni teološki studij u Bosni“, Nedžma Džananović, „Stari akteri na novom horizontu: Diplomacija gradova“, David Kamhi, „Odnos Laure Papo - Bohorete prema društveno-političkim kretanjima između dva svjetska rata“ i Rusmir Mahmutćehajić, „Otkrivanje Sarajeva i mogući scenarij budućnosti“.

Drugi raspravni stol je počeo u 12:00 i trajao do 13:40 sati, na temu - *Prošlost i budućnost Sarajeva*. Moderator je bio Nerin Dizdar.

Govornici i njihove teme na ovom raspravnom stolu bili su: Behija Zlatar, „Bosansko porijeklo Gazi Husrev-bega“, Šerbo Rastoder, „Karađuzovići i Sarajevo“, Jasminko Mulaomerović, „Dva sarajevska toponima: Megara i Borak – pokušaj drugačijeg razumijevanja“, Vahidin Preljević, „Sarajevo kao metafora. Kulturna znakovitost grada u svjetskoj književnosti s posebnim osvrtom na književnost njemačkog govornog područja.“, Gorčin Dizdar, „Sarajevska Vijećnica u svjetlu austrougarske kolonijalne misije u Bosni i Hercegovini“ i Đenan Galešić, „Središnja uloga Sarajeva u odbrani Bosne: Uz smjenu osmanske habsburškom okupacijom“.

Usljedio je ručak za učesnike Konferencije koji je ujedno bio i prilika za nastavak diskusija i raspravljanja na već izložene teme. Nakon ručka nastavio se drugi raspravni stol koji je trajao od 15:10 do 16:25 sati.

Govornici i njihove teme na drugom dijelu ovog stola bili su: Mile Babić, „Sarajevo i svijet u književnim vidicima Ive Andrića i Dževada Karahasana“, Mirsad Kunić, „Slika Sarajeva u epskim pjesmama Parryeve zbirke“, Ann Madelain, „Francuski doprinos sarajevskoj pop-kulturi. Recepcija dela Emira Kusturice, Enkija Bilala i muzike Gorana Bregovića u Francuskoj“, Jasmin Hodžić, „Akcent glagola u sarajevskom govoru u odnosu na mostarski govor i bosanski standardni jezik“, Semir Halilović, „Sarajevo kao muhadžirski centar“.

Treći raspravni stolje počeo u 16:30 i trajao do 18:55 sati, na temu- *Društvo, politika i razvoj Sarajeva*. Moderator je bio Asim Zubčević.

Govornici i njihove teme na ovom raspravnom stolu bili su: Hasan Muratović, „Politička budućnost Sarajeva: Stanje i izazovi statusnih prilika“, Fikret Čaušević, „Ekonomska tranzicija Bosne i Hercegovine i pozicija Sarajeva“, Kadrija Hodžić, „Ekonomski rast grada Sarajeva od 1990. do 2015.“, Rasim Gačanović, „Opskrba Sarajeva energijom - Nužnosti i prijetnje“, Emir Softić, „Hidrocentrala na Dudinom Hridu u Sarajevu - Svjetla velegrada u pomrčini Prvog svjetskog rata“, Fatima Mahmutćehajić, „Alma mater i obrazovna politika: *acta, non verba*“, Enes Kujundžić, „Budući razvoj Sarajeva kao pametnog grada“, Mehmed Agović, „Uticaj digitalnih tehnologija na razvoj gradova“ i Adis Arapović, „Grad Sarajevo – determinante i perspektive pravnog, političkog i društvenog razvoja“.

Zaključna obraćanja učesnika Konferencije su počela u 19:00 sati. Na kraju skupa Rusmir Mahmutćehajić je predložio pet zaključaka. 1. Skup je, promatran sa stanovišta sadržaja i kvaliteta sadržaja uspješan nastavak izvorno programiranog istraživanja odnosa Sarajeva i

svijeta kao bitnih činitelja bosanskog društva, njegove politike, kulture i ekonomije; 2. Multidisciplinarni pristup pitanju iz naslova je jedini način da se otklone sadašnji odnosi zaborava i nemara prema Sarajevu; 3. Uključivanje tema u vezi s planiranjem prostora, energetskeg razvoja i unapređenja kulture u vezi s informacijskim tehnologijama je uvjet cjelovitog razvoja Sarajeva i cijele zemlje; 4. Proširenje istraživanja u ovome području pretpostavlja uključivanje većeg broja pojedinaca i ustanova odgovornih za planiranje budućnosti Sarajeva i države; i 5. Radovi ovog naučnog skupa bit će objavljeni u časopisu Forum Bosane, pa se od suidnika očekuje da ih dostave najkasnije do 30. juna 2017. godine.

Slika 5. Treći međunarodni naučni skup Sarajevo i svijet, 6. maj 2017., Hotel Europe

4. Javno predstavljanje

SARAJEVO I BOSNA U FILMOVIMA PJERA ŽALICE

Sarajevo, 8. maj (ponedjeljak), 2017.

Hotel Europe

Djelo Pjera Žalice predstavio je Srđan Vuletić i razgovarao s njim. Predstavljanje je moderirala Hatidža Nuhić.

Pjer Žalica je profesor Akademije scenskih umjetnosti u Sarajevu. Film u najširem značenju pojma je njegovo akademsko područje. I više od tog. Njegovi filmovi, s temeljnim autorskim udjelima prihvaćeni su kao važan doprinos bosanskoj i svjetskoj kulturi: *Kod amidže Idriza (2004)*; *Gori vatra (2003)*; *Mostar Sevdah Reunion (2000)*;

The End of Unpleasant Times (1998); Made in Sarajevo (1998); MGM Sarajevo: Čovjek, Bog, Monstrum (1994).

Srđan Vuletić je profesor Akademije scenskih umjetnosti u Sarajevu. I njegovo akademsko područje je film u najširem značenju pojma. U takvim zanimanja nastali su dokumentarni i igrani filmovi koji su važan doprinos bosanskoj i svjetskoj kulturi: *Teško je biti fin (2007); Ljeto u zlatnoj dolini (2003); 10 minuta (2002); Troškovi (2000); Palio sam noge (1993) Pravoslavna crkva (1991).*

Hatidža Nuhić je autorica i voditeljica televizijskih programa, te saradnica u realizaciji više bosanskih filmova.

Slika 6. Javno predstavljanje, 8. maj 2017., Hotel Europe, govornici: Hatidža Nuhić, Pjer žalica i Srđan Vuletić

5. Javna rasprava

O PRAVDI I ETICI SJEĆANJA U BOSNI

uz film *Nuremberg - Its Lesson for Today*

Sarajevo, 10. maj (srijeda), 2017.

Hotel Europe

Film koji je prikazan je potresna sinteza pravnih odnosa prema nacističkim zločinima. Njemački tribunal je postavio temelj međunarodnog prava u sudskim odnosima prema zločinima protiv mira, ratnim zločinima, zločinima protiv čovječnosti i genocida. Za

razumijevanje zločina izvršenih u ratu protiv Bosne potrebni su uvidi u njihovu konkretnost ali i najširi okvir međunarodnog prava.

O temi iz naslova govorile su Edina Bećirević i Sonja Biserko. Raspravu je moderirala Fatima Mahmutćehajić.

Edina Bećirević je profesorica Fakulteta kriminalističkih nauka Univerziteta u Sarajevu. Njeno akademsko bavljenje tiče se prvenstveno teorije genocida i slučaja genocida nad muslimanima Bosne. Njena knjiga *Na Drini genocid* (2009), s prijevodom na engleski, jedno je od onih temeljnih djela nezaobilaznih svakome istraživaču zločina protiv Bosne.

Sonja Biserko je osnivačica i predsjednica Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji. Od početka raspada Jugoslavije do danas posvećena je, pored ostalog, i pitanjima pravde, ulogama Srpskih elita, velikosrpske ideologije i Srbije u agresiji na Bosnu i njenim posljedicama. Među njenim radovima ističu se slijedeći: *Yugoslavian's Implosion - The fatal attraction of Serbian nationalism* (2012); *Serbia: A Continued Source of Instability in the Balkans?* (2007) i *Yugoslavia. Collapse, war, crimes*, (1993).

Fatima Mahmutćehajić je profesorica Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu. Područja njenih akademskih zanimanja su odnosi savremenih pravnih sistema i cyber prostora.

Slika 7. Javna rasprava, 10. maj 2017., Hotel Europe, govornici: Fatima Mahmutćehajić, Sonja Biserko i Edina Bećirević

6. Večer Zbora Pontanima

MUSICA SACRA BOSNAE

i Edin Karamazov – Muzika lutnje i električne gitare

Sarajevo, 15. maj (ponedjeljak), 2017. godine

Vijećnica

Ovim koncertom sakralne muzike predstavljen je višegodišnji rad sarajevskog zbora *Pontanima*. U program je uključena i Muzika lutnje i električne gitare u izvedbi Edina Karamazova. Pjesme uvrštene u program Zbora *Pontanima* odražavaju zajedničke i posebne sadržaje bosanskih svetih tradicija – jevrejske, hrišćanske/kršćanske i muslimanske. Edin Karamazov je bosanski muzičar svjetskog ugleda. U okviru ovog programa, koji je uključen i u sarajevske večeri muzike izveo je J. S. Bacha i Steve Reicha za lutnju i električnu gitaru; J.S. Bach: Cello Suite No. 1 G - Dur BWV 1007; Steve Reich: Electric Counterpoi; J.S.Bach: Partita No. 2 d – moll, BWV 1004.

Slike 8., 9. i 10. Koncert zbora *Pontanima* i Edina Karamazova, 15. maj 2017., Vijećnica

Plakati korišteni za vrijeme organizacije događaja od 4. do 15. maja 2017.

ZAKLJUČAK

U šest prikazanih programa neposredno je prisustvovalo 570 sudionika. Web stranicu www.forumbosna.org, na kojoj su objavljeni svi programski sadržaji posjetilo je preko 2.000 osoba, a *facebook* stranicu, uključujući obavijesti o pojedinačnim događajima preko 25.000 osoba, pojedinačni događaji su *share-ovani* više od 1000 puta. Većina dnevnih novina, televizija i portala u zemlji prenijeli su vijesti o događajima ovog programa. Radio Stari Grad glavni i isključivi medijski pokrovitelj programa redovito je obavještavao o svim događajima.

Ako Treću međunarodnu konferenciju *Sarajevo i svijet* ocijenimo na dvije prethodne izvediva su tri zaključka:

- (1) Povećano zanimanje za sudjelovanje u ovim programima potvrđuje pretpostavku da je potrebno i moguće afirmirati i snažiti svijest o cilju spomenutog na početku ovog izvještaja.
- (2) Broj i kvalitet priloga u realiziranju pojedinih programa potvrđuje akademski razvoj u odnosu prema najvažnijim pitanjima pluralnog društva i njegove rehabilitacije.
- (3) Iskustvo stečeno u organiziranju tri međunarodne konferencije predstavlja važnu osnovu za artikuliranje promjena i unapređenja u toku pripreme sljedećih programa.